

References

1. Pro skhvalennya Kontseptsii rozvytku tsyvrovoy ekonomiky ta suspil'stva Ukrainy na 2018–2020 roky ta zatverdzhennya planu zakhodiv shchodo yiyi realizatsiyi: Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17 sichnya 2018 r. № 67-r. [On the approval of the Concept for the Development of the Digital Economy and Society of Ukraine for 2018–2020 and the approval of the plan of measures for its implementation: Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine of January 17, 2018 No. 67-r.] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text>.
2. Nikitin Yu. O., Kul'chyts'kyi O. I. (2019). Tsyfrova paradyhma yak osnova vyznachen': tsyfrovyi biznes, tsyfrove pidpryyemstvo, tsyfrova transformatsiya [The digital paradigm as the basis of definitions: digital business, digital enterprise, digital transformation] Marketynh i tsyfrovi tekhnolohiyi, Tom 3, No 4.
3. Stratehiya zdiysnennya tsyrovoho rozvytku, tsyfrovyykh transformatsiy i tsyfrovizatsiyi systemy upravlinnya derzhavnymy finansamy na period do 2025 roku. Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17 lystopada 2021 r. No 1467-r. [Strategy for implementation of digital development, digital transformations and digitalization of the state finance management system for the period until 2025. Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated November 17, 2021 No. 1467]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1467-2021-%D1%80#Text>
4. Skoryk O. O. (2018). Informatsiyni tekhnolohiyi systemy kaznacheys'koho obsluhovuvannya: suchasnyy stan ta perspektyvy yikh udoskonalennya [Information technologies of the treasury service system: current state and prospects for their improvement] Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok, 12. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/12_2018/28.pdf
5. Kontseptsiya rozvytku informatsiynykh tekhnolohiy Derzhavnoyi kaznacheys'koyi sluzhby Ukrainy na 2015–2017 roky : Nakaz Derzhavnoyi kaznacheys'koyi sluzhby Ukrainy vid 18.02.2015 p. No17-10/202-2929 [Concept of information technology development of the State Treasury Service of Ukraine for 2015–2017: Order of the State Treasury Service of Ukraine dated February 18, 2015 p. No. 17-10/202-2929] Verkhovna Rada Ukrainy. URL: http://desn.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=13046%3A2015-2017-le-treasuryr&catid=481%3A2015-08-06-11-54-00&Itemid=3172&lang=ua
6. Holyns'kyi Yu. O., Lutsiv L. M. (2015). Modernizatsiya informatsiynoyi systemy kaznacheys'koho obsluhovuvannya byudzhetiv [Modernization of the information system of treasury service of budgets]. Naukovyy visnyk Khersons'koho derzhavnoho universytetu, 15. 149–152.

ДАНІ ПРО АВТОРА

Микитюк Ігор Сергійович, к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів,
Київський національний торговельно-економічний університет
м. Київ, вул. Кавказька 9, кв.49
e-mail: mikityuck@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-5523-0485>

DATA ABOUT THE AUTHOR

Mykytyuk Igor, PhD in Economics, Associate Professor of Finance,
Kyiv National University of Trade and Economics,
9, Kavkazskaya st. 49, Kyiv
e-mail: mikityuck@ukr.net

УДК 331.101.6

<https://doi.org/10.31470/2306-546X-2022-54-23-29>**ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ФАКТОРІВ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ**

**Чабан Г. В.,
Чабан В. Г.**

Актуальність теми дослідження полягає в тому що, підвищення продуктивності праці є актуальним завданням усіх рівнів економіки. Продуктивність праці є основою довгострокового економічного зростання та запорукою конкурентоспроможності. Україна має потенційні можливості вирішити завдання підвищення продуктивності праці застосовуючи інноваційні фактори для її підвищення. З цієї метою в країні вивчаються та аналізуються праці вчених, практичний досвід, природний потенціал та інші можливості для підвищення продуктивності праці.

Постановка проблеми. Хоча існує багато напрямів застосування інноваційних факторів підвищення продуктивності праці потрібно по-перше, пошуку нових і вдосконалення існуючих способів підвищення продуктивності праці. Тому високий рівень продуктивності праці є основною умовою ефективного функціонування підприємства в ринкових умовах, оскільки цей показник є одним із головних факторів конкурентоспроможності, отже, підвищення рівень життя. Тільки обравши інноваційний шлях

розвитку підприємства, можна досягти поставлених цілей. Тому актуальним є питання використання інноваційного чинника для підвищення продуктивності праці підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням з суміжних питань з підвищенням продуктивності праці та факторами її впливу Багато вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема: З.Варналій, Д. Богиня, О. Грішнова, А. Ревенко, Е. Кучіна, Л. Фулакова, Б. Крепон, Е. Дюге, Л. Кломп, О. Мануал та ін. При цьому проблема вивчена не до кінця, особливо з напрямком використання інновацій для підвищення продуктивності праці в бізнесі.

Мета цієї статті – дати практичні рекомендації щодо використання інноваційних факторів підвищення продуктивності праці.

Об'єктом дослідження є процес підвищення продуктивності праці на підприємствах.

Предметом дослідження є вивчення теоретичних і практичних питань про вплив інновацій на зростання продуктивності праці.

Галузь застосування. Результати даного дослідження можуть застосовуватись на підприємствах України для вирішення проблеми застосування інноваційних факторів для підвищення продуктивності праці на підприємстві, також у начальному процесі при викладанні дисципліни «Економіка праці і соціально-економічні відносини», «Управління персоналом», «Інноваційний розвиток підприємств».

Висновки відповідно до статті. Це дослідження приводить нас до висновку, що у даний час постає проблема підвищення продуктивності праці. Особливо важливо для України, оскільки вона перебуває в процесі економічної трансформації. Наша країна стикається з серйозними проблемами: посиленням тиску з боку міжнародних конкурентів, залежністю від експорту сировини та світових цінних, низький рівень життя більшості населення тощо.

Ключові слова: ефективна діяльність, інноваційна діяльність, інновації, продуктивність праці.

ПРИМЕНЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ФАКТОРОВ ПОВЫШЕНИЯ ПРОИЗВОДИТЕЛЬНОСТИ ТРУДА

Чабан Г. В.,
Чабан В. Г.

Актуальность темы исследования состоит в том, что повышение производительности труда является актуальной задачей всех уровней экономики. Производительность труда является основой долгосрочного экономического роста и залогом конкурентоспособности. Украина имеет потенциальные возможности решить задачу повышения производительности труда, применяя инновационные факторы для ее повышения. С этой целью в стране изучаются и анализируются труды ученых, практический опыт, естественный потенциал и другие возможности для повышения производительности труда.

Постановка проблемы. Хотя существует много направлений применения инновационных факторов повышения производительности труда требуется во-первых, поиска новых и совершенствования существующих способов повышения производительности труда. Поэтому высокий уровень производительности труда является основным условием эффективного функционирования предприятия в рыночных условиях, поскольку этот показатель является одним из главных факторов конкурентоспособности, а значит, повышение уровня жизни. Только выбрав инновационный путь развития предприятия, можно добиться поставленных целей. Поэтому актуален вопрос использования инновационного фактора для повышения производительности труда предприятия.

Анализ последних исследований и публикаций. Исследованием по смежным вопросам с повышением производительности труда и факторами его влияния. Многие отечественные и зарубежные ученые, в частности: З. Варналий, Д. Богиня, О. Гришнова, А. Ревенко, Э. Кучина, Л. Фулакова, Б. Крепон, Э. Дюге, Л. Кломп, А. Мануал и др. При этом проблема изучена не до конца, особенно с направлением использования инноваций для повышения производительности труда в бизнесе.

Цель этой статьи – дать практические рекомендации по использованию инновационных факторов повышения производительности труда. Для достижения поставленных целей необходимо решить следующие задачи: продемонстрировать социально-экономическое значение повышения производительности труда в современных условиях; уточнить классификацию факторов роста производительности труда и выделение инновационной составляющей, определить место инновации в системе факторов повышения производительности труда; охарактеризовать влияние инновационных факторов на производительность труда; предложить возможные пути использования инноваций для повышения производительности труда.

Объектом исследования есть процесс повышения производительности труда на предприятиях.

Предметом исследования является изучение теоретических и практических вопросов о влиянии инноваций на рост производительности труда.

Область применения. Результаты данного исследования могут применяться на предприятиях Украины для решения проблемы применения инновационных факторов для повышения производительности труда на предприятии, а также в начальном процессе при преподавании

дисципліни «Економіка труда и социально-экономические отношения», «Управление персоналом», «Инновационное развитие предприятий».

Выводы в соответствии со статьей. Это исследование приводит нас к выводу, что в настоящее время возникает проблема повышения производительности труда. Особенно важно для Украины, поскольку она находится в процессе экономической трансформации. Наша страна сталкивается с серьезными проблемами: усилением давления со стороны международных конкурентов, зависимостью от экспорта сырья и мировых ценных, низким уровнем жизни большинства населения и т.д.

Ключевые слова: эффективная деятельность, инновационная деятельность, инновации, производительность труда.

APPLICATION OF INNOVATIVE FACTORS TO INCREASE LABOR PRODUCTIVITY

Chaban Galina,
Chaban Vitaliy

The relevance of the research topic lies in the fact that increasing labor productivity is an urgent task for all levels of the economy. Labor productivity is the basis of long-term economic growth and competitiveness. Ukraine has the potential to solve the problem of increasing labor productivity, using innovative factors to increase it. To this end, the country studies and analyzes the works of scientists, practical experience, natural potential and other opportunities to increase labor productivity.

Formulation of the problem. Although there are many areas of application of innovative factors for increasing labor productivity, it is required, first, to find new and improve existing ways to increase labor productivity. Therefore, a high level of labor productivity is the main condition for the effective functioning of an enterprise in market conditions, since this indicator is one of the main factors of competitiveness, which means an increase in the standard of living. Only by choosing an innovative way of development of the enterprise, it is possible to achieve the set goals. Therefore, the issue of using the innovation factor to increase the productivity of the enterprise is relevant.

Analysis of recent research and publications. Research on related issues with increasing productivity and factors influencing it. Many domestic and foreign scientists, in particular: Z. Varnaly, D. Goddess, O. Grishnova, A. Revenko, E. Kuchina, L. Fulakova, B. Crepon, E. Duguet, L. Klomp, A. Manual and others. At the same time, the problem has not been fully studied, especially with the direction of using innovations to increase labor productivity in business.

The purpose of this article is to give practical recommendations on the use of innovative factors to increase labor productivity. To achieve the goals set, it is necessary to solve the following tasks: to demonstrate the socio-economic significance of increasing labor productivity in modern conditions; clarify the classification of labor productivity growth factors and highlight the innovative component, determine the place of innovation in the system of labor productivity increase factors; characterize the impact of innovative factors on labor productivity; suggest possible ways of using innovations to increase labor productivity.

The object of research is the process of increasing labor productivity in enterprises.

The subject of the research is the study of theoretical and practical issues about the impact of innovations on the growth of labor productivity.

Application area. The results of this study can be applied at Ukrainian enterprises to solve the problem of applying innovative factors to increase labor productivity at the enterprise, as well as in the initial process of teaching the discipline «Labor Economics and Socio-Economic Relations», «Personnel Management», «Innovative Development of Enterprises».

Conclusions in accordance with the article. This study leads us to the conclusion that the problem of increasing labor productivity is currently emerging. It is especially important for Ukraine as it is in the process of economic transformation. Our country is facing serious problems: increased pressure from international competitors, dependence on the export of raw materials and world valuables, low living standards for the majority of the population, etc.

Key words: effective activity, innovative activity, innovations, labor productivity.

JEL classification: O31, J24, E24

Актуальність теми дослідження полягає в тому що, підвищення продуктивності праці є актуальним завданням усіх рівнів економіки. Продуктивність праці є основою довгострокового економічного зростання та запорукою конкурентоспроможності. Україна має потенційні можливості вирішити завдання підвищення продуктивності праці застосовуючи інноваційні фактори для її підвищення. З цією метою в країні вивчаються та аналізуються праці вчених, практичний досвід, природний потенціал та інші можливості для підвищення продуктивності праці.

Постановка проблеми. Хоча існує багато напрямів застосування інноваційних факторів підвищення продуктивності праці потрібно по-перше, пошуку нових і вдосконалення існуючих способів підвищення продуктивності праці. Тому високий рівень продуктивності праці є основною умовою ефективного функціонування підприємства в ринкових умовах, оскільки цей показник є одним із головних факторів конкурентоспроможності, отже, підвищення рівень життя. Тільки обравши інноваційний шлях розвитку підприємства, можна досягти поставлених цілей. Тому актуальним є питання використання інноваційного чинника для підвищення продуктивності праці підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням з суміжних питань з підвищенням продуктивності праці та факторами її впливу Багато вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема: З. Варналій, Д. Богиня, О. Грішнова, А. Ревенко, Е. Кучіна, Л. Фулакова, Б. Крепон, Е. Дюге, Л. Кломп, О. Мануал та ін. При цьому проблема вивчена не до кінця, особливо з напрямком використання інновацій для підвищення продуктивності праці в бізнесі.

Мета цієї статті – дати практичні рекомендації щодо використання інноваційних факторів підвищення продуктивності праці. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**: продемонструвати соціально-економічне значення підвищення продуктивності праці в сучасних умовах; уточнити класифікацію факторів зростання продуктивності праці та виділення інноваційної складової, визначити місце інновацій в системі факторів підвищення продуктивності праці; охарактеризувати вплив інноваційних факторів на продуктивність праці; запропонувати можливі шляхи використання інновацій для підвищення продуктивності праці.

Об'єктом дослідження є процес підвищення продуктивності праці на підприємствах.

Предметом дослідження є вивчення теоретичних і практичних питань про вплив інновацій на зростання продуктивності праці.

Виклад основного матеріалу дослідження. В основі інноваційного розвитку економіки лежить розвиток людини, як особистості. Саме цим розвитком визначається стрижень сучасних трансформацій, що доповнюється технічними і технологічними чинниками. Взаємозв'язок цих двох сторін, обумовлюється, з одного боку, підпорядкованістю суспільного прогресу цілям та інтересам саморозвитку людини, збагачення її особистості, іншого з розумінням того, що техніка і технічний прогрес є не лише продуктом людської праці, а й виступає як безпосередня продуктивна сила, як її енергетичний потенціал. У зв'язку з цим однією з ключових соціально-економічних проблем України є проблема суттєвого підвищення вартості робочої сили адекватно вимогам ринкового середовища, з врахуванням її недооцінки в Україні. За словами видатного німецького вченого М. Вебера, «уявлення про те, що низька оплата праці і високі прибутки перебувають у прямому зв'язку, є наївним, це лейтмотив докапіталістичного ставлення до праці. Висока оплата праці - це не лише її продуктивність, висока відповідальність за результати праці, але й якісно новий спосіб мислення працівника» [1, с. 7].

Досить важливим і головним фактором є висока вартість робочої сили. Важель українського технічного прогресу, адже в тому числі 35-45% заробітної плати становить собівартості продукції. Внутрішня мотивація використання нової техніки здешевити виробництво, дешева робоча сила. Немає можливості використовувати новітні технології захисту, виготовляти конкурентоспроможну продукцію, розширювати асортимент продукції, фактично за рахунок дешевої робочої сили.

Відповідно до розвитку нових технологічних систем докорінних змін зазнає соціальне середовище. Теоретики сучасного суспільства – Д. Белл і Е. Тоффлер, аналізуючи соціальні перетворення, звертають увагу на радикальні зміни структури виробництва. Йдеться, в першу чергу, про зменшення частки працюючого населення у сфері безпосереднього виробництва і всебічний розвиток сфери послуг. На сьогодні, в США та більшості країн західної Європи, сфера послуг займає від 70 до 80% у структурі ВВП [2, с. 23-28].

В економічній літературі сьогодні активно ведеться дискусія про інформаційну теорію вартості, згідно з якою фізична праця людини як мірило вартості, поступово втрачає своє значення. «Коли знання у своїй систематизованій формі, пише Д. Белл, застосовується у практичній переробці наявних виробничих ресурсів у вигляді винаходів чи організаційних удосконалень, то можна сказати, що саме вони (знання), а не праця є джерелом вартості» [4, с. 33].

Продуктивність праці є узагальнюючим показником використання робочої сили, що, як і всі показники ефективності, характеризує співвідношення результатів та витрат, у цьому випадку – результатів праці та її витрат [3, с. 361].

Продуктивність праці на мікроекономічному рівні є одним із вирішальних критеріїв та інструментів зниження витрат, підвищення прибутковості, забезпечення ефективного функціонування підприємств та їх конкурентоспроможності на внутрішньому та зовнішньому ринках. У періоди тривалого зростання цього співвідношення означає краще використання праці, фінансів, матеріалів, енергії, технологій та всіх інших ресурсів для сприяння економічному розвитку та створення передумов для нього, соціальний прогрес. Зниження цього показника означає не тільки економічну, але й соціальну рецесію.

Під впливом глобального процесу, викликаного прогресом науки і техніки, змінилися фактори продуктивності праці. У сучасних умовах роль інноваційної складової полягає в тому, щоб Під впливом науково-технічного прогресу, інтелектуальних знань і зростання ролі інновацій підприємства.

Найбільш поширена методика визначення впливу інновацій на продуктивність праці, яка лежить в основі більшості зарубіжних досліджень – це CDM-модель, розроблена Crépon, Duguet and Mairesse (1998) [7].

CDM-модель зазвичай будується як триетапна економетрична модель, що пов'язує продуктивність та інновації, у тому числі система трьох рівнянь: рівняння входу інновацій, рівняння випуску інновацій та рівняння продуктивності, які моделюються послідовно.

Виміряти подальші інвестиції в інноваційну діяльність. Якщо компанія вирішить впроваджувати інвестиції в інноваційну діяльність на другому етапі відображають кількість ресурсів, таких як витрати на НДДКР, які, як очікується, створять інновації - патенти, інноваційні продукти або процеси. Це є одним із етапів моделі, функція виробництва знань. Третій крок – моделювання функції обсягу виробництва (виробнича функція Кобба-Дугласа), яка відображає вплив інновацій на продуктивність. Таким чином, суть моделі CDM

полягає в тому, щоб показати вплив і зростання вартості інновацій на результат інноваційної діяльності. Останнє стосується продуктивності праці.

Розглянемо інноваційні фактори зростання продуктивності праці.

Соціально-економічні фактори:

- покращення умов праці, медичні та побутові послуги;
- освідченість, здобуття вищої освіти, або перекваліфікація працівників;
- професійний розвиток мобільність, збільшення активності;
- просування по службі дисциплінованість і креативність ініціатива співробітників;
- поліпшення морально-психологічного клімату на підприємстві;
- поліпшити емоційного стану робочої сили;
- проявляти ініціативу і відповідальність за результати роботи;
- збільшення попиту, впроваджувати новий продукт.

Організаційні та економічні фактори:

- удосконалити структуру керівного органу і системи управління виробництвом, та впровадження автоматизації система управління;
- удосконалення технічної й кадрової політики персоналу та допоміжних підрозділів,
- поліпшення розподілу праці та її кооперації, розширення професійної сфери діяльності, впровадження передових методів і методик роботи, організаційне вдосконалення та обслуговування робочого місця.

Застосування прогресивних норми та умов праці;

- удосконалення матеріальних систем стимулювати;
- розвивати продажі нових або значно покращити основні характеристики існуючих продукти для ринку;
- розвиток співпраці з науково-дослідними установами (НДІ та ін. установами) підприємств), а також із споживачами та постачальниками;
- інвестування в інноваційну діяльність;
- проведення науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт;
- впровадження вдосконаленого управління підприємство;
- нестандартне дистанційне працевлаштування;
- електронний рекрутинг;
- швидке поширення наукових результатів і полегшити доступ до інформації;
- використання аутсорсингу на підприємстві;
- впровадити систему «точно вчасно». (точно вчасно) і контроль якості (загальна якість керувати);
- створення центрів прибутків і збитків вартість;
- впровадження системи забезпечення якості, на основі стандартів ISO.

Матеріально-технічні фактори:

- модернізація обладнання, використання нових продуктивніших технологій; - оновлення, автоматизація та механізація виробництва;
- скористатися більше новими та ефективними видами сировини, матеріалів, енергії;
- застосовувати економні технології;
- реалізувати інформаційні технології у процес виробництва.

Ураховуючи велике значення інновацій у діяльності підприємства, визначимо основні напрями їх використання для зростання продуктивності праці на мікрорівні. Для цього скористаємося найбільш поширеною класифікацією інновацій, розробленою відповідно до Інструкції щодо заповнення форми державного статистичного спостереження № 1-інновація «Обстеження інноваційної діяльності промислового підприємства» [6], яка виділяє чотири види інновацій (продуктові, процесові, організаційні, маркетингові), що охоплюють всі аспекти функціонування підприємства і дають можливість оцінити вплив кожного з чотирьох видів інновацій (та їх комбінацій) на зростання продуктивності праці.

Тому можна виділити три найважливіші напрями підприємницької діяльності: конкуренція, попит і ринок; виробництво і пропозиція; організація робочого місця, кожне з яких має набір характеристик, які в кінцевому підсумку призводять до зростання продуктивності праці та загальної ефективності підприємства. Підприємства впроваджують інновації, щоб підвищити прибутковість і продуктивність праці у формі зниження витрат, збільшення продажів або обох. І тому товарна інновація сприяє розширенню асортименту товарів, збільшенню їх виробництва, що веде до збільшення прибутку. Тому спостерігається на ринку за рахунок задоволення попиту споживачів на нову продукцію і послуг, заміна продукції з обмеженою ефективністю більш прибутковою продукцією, підвищення якості товарів і послуг відповідно до міжнародних стандартів тощо. Процеси та інновації сприяють гнучкості та підвищенню продуктивності, знижуються витрати на виробництво, покращуються умови праці. Створюються додаткові робочі місця, спостерігається покращення обслуговування клієнтів, менше забруднення навколишнього середовища тощо. Результатом впровадження організаційних інновацій є зміцнення зв'язків із клієнтами, покращення взаємодії та обміну знаннями між різними структурними підрозділами підприємства та з іншими підприємствами. Маркетингові інновації забезпечують доступ до нових ринків, збільшення частки ринку, завоювання лояльності споживачів тощо.

Висновок. Інновації є основним джерелом зростання продуктивності праці і найважливішим невичерпним джерелом діяльності. Тому головна можливість для українського бізнесу – вдосконалюватися, підвищення рівня

продуктивності праці досягається впровадженням нових або істотно вдосконалених видів продукції (товарів або послуг), або процесів, новий маркетинговий підхід або нова організація у подальших дослідженнях. Лише пораналізувавши кількісний вплив кожної з чотирьох інновацій на зростання продуктивності праці на рівні підприємства можна визначити пріоритетні напрями використання того виду інновацій, який найбільше сприятиме зростанню продуктивності праці на підприємстві і призведе до збільшення прибутку.

Список використаних джерел

1. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму. Перекл. з німецької О. Погорілого. К. Основи, 1994. 261 с. URL: <http://litopys.org.ua/weber/wbr.htm>
2. Балаева А. Сфера услуг в мировой экономике. Мировая экономика и международные отношения. 2010. № 3. С. 23-28. URL: <https://www.imemo.ru/publications/periodical/meimo/archive/2007/3/economy-economic-theory/sfera-uslug-v-mirovoy-ekonomike-tendentsii-razvitiya>
3. Грішнова О. А. Трудовий потенціал України: оцінка стану, ефективність використання, стратегічні напрями розвитку. Монографія. Черкаси. Видавництво ТОВ «МАКЛАУТ», 2011. URL: <https://ena.lpnu.ua/handle/ntb/48650>
4. Bell D. The Social Framework of the Informational Society. Oxford, 1980, 332 p.
5. Crepon B., Duguet E., Mairesse J. (1998). 'Research, Innovation, and Productivity: An Econometric Analysis at the Firm Level', *Economics of Innovation and New Technology* 7: 115–156. URL: <https://econpapers.repec.org/paper/crswpaper/98-33.htm>
6. Oslo Manual. 2005. Guidelines for collecting and interpreting innovation data. Third edition. URL: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/OSLO/EN/OSLO-EN.PDF

References

1. Veber, M. (1994), *Protestants'ka etyka i duk kapita) lizmu [The protestant ethic and the spirit of capitalism]*, Osnovy, Kyiv, Ukraine.
2. Balaeva, A. (2010), «Sphere of services in the world economy», *Mirovaja jekonomika i mezhdunarodnye otnoshenija*, 3. 23-28. URL: <https://www.imemo.ru/publications/periodical/meimo/archive/2007/3/economy-economic-theory/sfera-uslug-v-mirovoy-ekonomike-tendentsii-razvitiya>
3. Grishnova O. A. (2011). *Labor potential of Ukraine: state assessment, efficiency of use, strategic directions of development*. Monograph of Cherkasy. «Maklaut» LLC publishing house, URL: <https://ena.lpnu.ua/handle/ntb/48650>
4. Bell, D. (1980), *The Social Framework of the Informational Society*, Oxford, UK.
5. Crepon B., Duguet E., Mairesse J. (1998). 'Research, Innovation, and Productivity: An Econometric Analysis at the Firm Level', *Economics of Innovation and New Technology* 7: 115–156. URL: <https://econpapers.repec.org/paper/crswpaper/98-33.htm>
6. Oslo Manual. 2005. Guidelines for collecting and interpreting innovation data. Third edition. URL: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/OSLO/EN/OSLO-EN.PDF

ДАНІ ПРО АВТОРІВ:

Чабан Галина Вікторівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування, Університет Григорія Сковороди в Переяславі
вул. Чайковського, 7, м. Переяслав, Київська обл., 08401, Україна
e-mail: halynachaban2@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-5359-316X>

Чабан Віталій Григорович, кандидат економічних наук, професор кафедри, бізнес-економіки та підприємництва, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, проспект Перемоги, 54/1, м. Київ, 03057, Україна
e-mail: pokeragro3@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-4353-4374>

ДАНИЕ ОБ АВТОРАХ:

Чабан Галина Викторовна, кандидат экономических наук, доцент кафедры финансов учета и налогообложения, Университет Григория Сковороды в Переяславе
ул. Чайковского, 7, г. Переяслав, Киевская обл., 08401, Украина
e-mail: halynachaban2@gmail.com

Чабан Виталий Григорьевич, кандидат экономических наук, профессор кафедры, бизнес-экономики и предпринимательства
Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана
проспект Победы, 54/1 г. Киев, 03057, Украина
e-mail: pokeragro3@gmail.com

DATA ABOUT THE AUTHORS:

Chaban Galina, PhD, Assistant Professor of Finances, Accounting and Taxation Department, Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav

7, Chaykovskogo st., Pereiaslav, Kyiv region, 08401, Ukraine

e-mail: halynachaban2@gmail.com

Chaban Vitaliy, PhD, Professor of the Department, Business Economics and Entrepreneurship,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

Victory Avenue, 54/1 Kyiv, 03057, Ukraine

e-mail: pokeragro3@gmail.com